EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 23.8.2011
KOM(2011) 523 lõplik

2011/0227 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega muudetakse rakendusotsust 2011/344/EL Portugalile liidu finantsabi andmise kohta

SELETUSKIRI

Portugali taotluse alusel andis nõukogu 17. mail 2011 Portugalile finantsabi (nõukogu rakendusotsus 2011/344/EL), et toetada jõulist majandus- ja reformikava, mille eesmärk on taastada usaldus ja võimaldada majandusel tagasi pöörduda jätkusuutliku kasvu teele ning tagada Portugali, euroala ja ELi finantsstabiilsus.

Kooskõlas otsuse 2011/344/EL artikli 3 lõikega 9 on komisjon koos Rahvusvahelise Valuutafondiga ja konsulteerides Euroopa Keskpangaga vaadanud esimest korda läbi edusammud, mida kokkulepitud meetmete rakendamisel on saavutatud, samuti kõnealuste meetmete tõhususe ning majandusliku ja sotsiaalse mõju.

Võttes arvesse hiljutisi majandus-, eelarve- ja finantssuundumusi ning poliitilisi meetmeid, on komisjon seisukohal, et abi andmise aluseks olevaid majanduspoliitilisi tingimusi on tarvis pisut muuta, et tagada programmi eesmärkide saavutamine, nagu on selgitatud nõukogu rakendusotsuse väljapakutud muudatuste põhjendustes.

2011/0227 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega muudetakse rakendusotsust 2011/344/EL Portugalile liidu finantsabi andmise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 11. mai 2010. aasta määrust (EL) nr 407/2010, millega luuakse Euroopa finantsstabiilsusmehhanism,[1] eelkõige selle artikli 3 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Portugali taotluse alusel andis nõukogu Portugalile finantsabi (nõukogu 17. mai 2011. aasta rakendusotsus 2011/344/EL), et toetada jõulist majandus- ja reformikava, mille eesmärk on taastada usaldus ja võimaldada majandusel tagasi pöörduda jätkusuutliku kasvu teele ning tagada Portugali, euroala ja ELi finantsstabiilsus.

(2) Kooskõlas rakendusotsuse 2011/344/EL artikli 3 lõikega 9 vaatas komisjon koos Rahvusvahelise Valuutafondiga ja konsulteerides Euroopa Keskpangaga esimest korda läbi edusammud, mida ametiasutused on kokkulepitud meetmete rakendamisel saavutanud, samuti kokkulepitud meetmete tõhususe ning majandusliku ja sotsiaalse mõju.

(3) Vastavalt komisjoni praegustele nominaalse SKP kasvu prognoosidele (-0,7 % aastal 2011, 0,0 % aastal 2012, 2,5 % aastal 2013 ja 3,9 % aastal 2014) on fiskaalse kohandamise ajakava kooskõlas aluslepingu artikli 126 lõike 7 kohase nõukogu 2. detsembri 2009. aasta soovitusega[2] Portugalile ning kooskõlas võla ja SKP suhte järgmise muutumisega: 101,1 % aastal 2011, 106,2 % aastal 2012, 107,3 % aastal 2013 ja 106,4 % aastal 2014. Võla suhe SKPsse stabiliseeruks seega aastal 2013 ja hakkaks pärast seda vähenema, eeldades, et eelarvepuudujääk edaspidi väheneb. Võla kujunemist mõjutavad mitmed eelarvevälised tehingud, sealhulgas mahukad finantsvarade omandamised, eelkõige võimalikuks pankade rekapitaliseerimiseks ja riigi osalusega ettevõtete rahastamiseks, ning erinevused tekkepõhiste ja kassapõhiste intressimaksete vahel.

(4) 2011. aasta esimese poole valitsemissektori kassajäägi kvartali kvantitatiivne tulemuslikkuse kriteerium täideti. Siiski viitasid viimased andmed sellele, et eelarvesuundumuste ja 2011. aasta

[1] ELT L 118, 12.5.2010, lk 1.
[2] 15759/09

sihtide vahel eelarvepuudujäägi osas on tekkimas lõhe. Tingituna ülekuludest esimesel poolaastal, ebapiisavatest maksuvälistest tuludest ja mõnede tehingute ümberklassifitseerimisest prognoositakse kogu 2011. aasta puudujäägiks ligikaudu 1,1 % SKPst. Panga Banco Português de Negócios (BPN) müügiga seotud netokulude tõttu suureneb valitsemissektori eelarve puudujääk täiendavalt 0,2 % SKPst. Ametiasutused reageerisid kiiresti. Eelarve täitmist karmistati, ühekordselt kehtestati suurem üksikisiku tulumaks, maagaasile ja elektrile kohaldatavat käibemaksu määra suurendatakse alates 2012. aastast ning plaanis on elavdada kontsessioonide müüki. Samuti peaksid ametisutused kehtestama veel teisigi alalisi konsolideerimismeetmeid ja/või tooma muid järgmiseks aastaks kavandatud meetmeid ettepoole. Käimasolev pankade pensionifondide etapiviisiline üleviimine riikliku sotsiaalkindlustussüsteemi alla peaks erandkorras looma puhvri, mis lihtsustab 2011. aasta eesmärgi täitmist eelarvepuudujäägi osas. Neid omandatud pensionifondide varasid ei tohiks kasutada riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust kahjustavalt. Avaliku sektori finantsjuhtimise tugevdamisel tehakse edusamme tänu paremale aruandlusele ja jälgimisele ning eelarveraamistiku reformimisele, mis on kooskõlas Euroopa Komisjoni talituste ja Rahvusvahelise Valuutafondi töötajate soovitustega.

(5) Pangad töötavad selle nimel, et täita karmimad omakapitalinõuded, nagu on programmiga nõutud. Maksevõime suurendatud toetusfondi tugevdamiseks on olemasolevad õigusaktid praegu muutmisel. Endiselt on väga tähtis vähendada tasakaalustatult ja korrapäraselt pangandussektori finantsvõimendust, tagades samal ajal dünaamilistele sektoritele kasvu elavdamiseks piisavalt laenuraha. BPNile on ostja leitud, ehkki tehingu teostamiseks on veel tarvis ELi konkurentsiasutuste heakskiitu. Samuti on tehtud edusamme järelevalve- ja õigusliku raamistiku tugevdamisel, sealhulgas tehnilise abi kaudu. 2011. aasta juulis Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) korraldatud stressitestist said Portugali pangad läbi erinevate tulemustega ning seeläbi tõusis veelgi rohkem esile vajadus viia ellu programmilised reformid sektori tugevdamiseks.

(6) Hoolimata suhteliselt suurest esimesest väljamaksest on riigi sularahapositsioon endiselt surve all. See on tingitud suurematest riigi osalusega ettevõtete rahastamise vajadustest, hoiusertifikaatide järsult tõusnud väljaostmisest majapidamiste poolt ning finantsturu jätkuvast pingeseisundist.

(7) Konkurentsivõime taastamiseks ja kasvupotentsiaali tõstmiseks on väga tähtis minna edasi töö- ja tooteturu reformidega. Selles osas kaotati kavandatust varem riigi eriõigused eraettevõtetes. Erastamisprogrammi kiirendatakse ja laiendatakse. Riigi osalusega ettevõtete põhjalik ja kiireloomuline restruktureerimine on valitsuse päevakavas prioriteetsel kohal. Tööturureformid edenevad tähtajalise ja tähtajatu lepinguga töötajate kaitse ja õiguste ühtlustamise ning töötajatele lahkumishüvitise väljamaksmiseks tööandja poolt rahastatava fondi loomise valdkonnas. Tehakse edusamme eelarvet mitte mõjutava nn fiskaalse devalveerimise ettevalmistamisel ning ametiasutused on võtnud kohustuse astuda selles vallas esimene suur samm juba 2012. aasta eelarve koostamisel.

(8) Kõnealuseid suundumusi arvesse võttes tuleks muuta nõukogu rakendusotsust 2011/344/EL,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Nõukogu rakendusotsuse 2011/344/EL artiklit 3 muudetakse järgmiselt.

1) Lõike 5 punktid a, b ja c asendatakse järgmistega:

„a) Portugal rakendab täielikult 2011. aasta eelarve kohased eelarve konsolideerimise meetmed summas ligikaudu 9 miljardit eurot ja täiendavad konsolideerimismeetmed, mis valitsus on sellest ajast saadik välja kuulutanud. Selleks et tasakaalustada ebasoodsat mõju avaldavad eelarvesuundumused ja 2011. aasta eelarveesmärgi saavutamist ohustavad tegurid, karmistab Portugal eelarve täitmist, kehtestab 2011. aastaks juba heaks kiidetud ühekordselt suurema üksikisiku tulumaksu, nihutab maagaasi ja elektri käibemaksu määra suurendamise 2012. aastalt 1. oktoobrile 2011 ning elavdab kontsessioonide müüki. Samuti teeb valitsus jõupingutusi, et võtta vastu veel teisigi alalisi konsolideerimismeetmeid ja/või tuua muid 2012. aastaks kavandatud meetmeid ettepoole. Käimasolev pankade pensionifondide etapiviisiline üleviimine riikliku sotsiaalkindlustussüsteemi alla aitab erandkorras luua puhvri, mis lihtsustab 2011. aasta eesmärgi täitmist eelarvepuudujäägi osas. Neid omandatud pensionifondide varasid ei kasutata pikaajalist jätkusuutlikkust kahjustavalt.”

„b) Portugal võtab vastu meetmed riigi rahanduse juhtimise tugevdamiseks. Portugal rakendab uue eelarveraamistiku seadusega ette nähtud meetmed, sealhulgas kehtestab keskpika perioodi eelarveraamistiku, koostab keskpika perioodi eelarvestrateegia ja loob sõltumatu eelarvenõukogu. Kohaliku ja piirkondliku tasandi eelarveraamistikku tugevdatakse pidevalt, eelkõige viiakse vastavad finantseerimisseadused kooskõlla eelarveraamistiku seadusega. Portugal tõhustab riigi rahanduse (eriti eelarveliste võlgnevuste) aruandlust ja seiret; ta koostab eelarveliste võlgnevuste tasumise strateegia ning tugevdab eelarve täitmise eeskirju ja menetlust. Portugal hakkab eelarvemenetluse osana süstemaatiliselt ja korrapäraselt analüüsima eelarveriske, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerlustest ning riigi osalusega ettevõtetest tulenevaid riske.”

„c) Portugal parandab jätkuvalt tööturu toimimist, võttes eelkõige meetmeid töökaitset käsitlevate õigusaktide, palgakujunduse ja aktiivse tööturupoliitika reformimiseks.”

2) Lõike 5 punkt e asendatakse järgmisega:

„e) Portugal jätkab majanduse avamist konkurentsile. Valitsus rakendab vajalikke meetmeid tagamaks, et ei Portugali riik ega mis tahes avaliku sektori asutus ei sõlmi aktsionärina aktsionärilepinguid, mis võiksid pärssida kapitali vaba liikumist või mõjutada ettevõtte juhtimist. Uues erastamisseaduses austatakse samuti kapitali vaba liikumise põhimõtet ning ei anta ega võimaldata riigile eriõigusi. Konkurentsiseadus vaadatakse läbi, et parandada konkurentsieeskirjade jõustamise kiirust ja tõhusust.”

3) Lõikele 5 lisatakse punktid g ja h:

„g) Portugal võtab vastu meetmed, et parandada riigi osalusega ettevõtete tõhusust ja jätkusuutlikkust nii riiklikul, piirkondlikul kui kohalikul tasandil. Portugal koostab riigi osalusega ettevõtteid käsitleva tervikliku strateegiadokumendi, milles vaadatakse läbi hinnastruktuur ja teenuste osutamine, ning ta koostab kava laenamisvajaduse piiramiseks alates 2012. aastast. Portugal rakendab käimasolevad kavad, millega on ette nähtud väljaspool tervishoiusektorit tegutsevate valitsemissektori

osalusega ettevõtete tegevuskulude vähendamine keskmiselt vähemalt 15 %, ning koostab võrdväärse kava piirkondliku või kohaliku omavalitsuse osalusega ettevõtete jaoks.”

„h) Portugal rakendab erastamiskava. Eelkõige müüakse 2011. aastal avaliku sektori osalus ettevõtetes EDP, REN ja GALP ning kui turutingimused seda lubavad, siis ka ettevõttes TAP. Ettevõtte Parpublica jaoks koostatakse strateegiline erastamiskava. 2013. aasta jooksul rakendatav erastamiskava hõlmab ka ettevõtet Aeroportos de Portugal, ettevõtte CP kaubaveoga tegelevat haru ning ettevõtteid Correios de Portugal ja Caixa Seguros ning ka mitmeid väiksemaid ettevõtteid.”

4) Lõike 6 punktid a ja b asendatakse järgmistega:

„a) 2012. aasta eelarve hõlmab maksusüsteemi kohandamist (ilma, et see mõjutaks eelarvet), et vähendada tööjõukulusid ja edendada konkurentsivõimet. Reform töötatakse välja ELi, Rahvusvahelise Valuutafondi ja Euroopa Keskpangaga konsulteerides.”

„b) 2012. aasta eelarvesse lisatakse punktides c ja d osutatud meetmed, mis moodustavad vähemalt 5,1 miljardit eurot. 2011. aasta eelarvesuundumustest tekkinud võimaliku lõhe täitmiseks rakendatakse täiendavaid meetmeid, mis hõlmavad peamiselt kulude poolt. Valitsus koostab eelarveolukorra kohta ajakohastatud hinnangu ning prognoosid, pidades silmas 2012. aasta eelarve läbiarutamist ELi, Rahvusvahelise Valuutafondi ja Euroopa Keskpangaga, enne kui valitsus selle kinnitab.”

5) Lõike 8 punktid a, b ja c asendatakse järgmistega:

„a) kutsub panku üles tugevdama oma tagatispuhvreid ning jälgib valitsuse tagatud pangavõlakirjade emiteerimist, milleks on kooskõlas ELi riigiabieeskirjadega antud luba kuni 35 miljardi euro väärtuses.”

„b) jälgib tähelepanelikult, kuidas pangad täidavad oma esitatud plaane, et saavutada 2011. aasta lõpuks esimese taseme omavahendite määraks 9 protsenti ning hiljemalt 2012. aasta lõpuks 10 protsenti. Juhul kui pangad ei saavuta kapitalinõude läve õigeaegselt, võib riigil tekkida vajadus anda loodud 12 miljardi euro suurusest pankade maksevõime toetusfondist erapankadele ajutiselt vahendeid;”

„c) tagab pangandussektori finantsvõimenduse tasakaalustatud ja nõuetekohase vähendamise, mis on oluline selleks, et alaliselt kõrvaldada rahastamisega seotud tasakaalustamatus. Panga rahastamiskavades on seatud eesmärgiks laenu ja hoiuste suhte vähendamine ligikaudu 120 protsendini ning vähendada programmiperioodi ajal sõltuvust eurosüsteemi rahalistest vahenditest. Portugali Pank palub pankadel oma rahastamiskavad septembri lõpuks läbi vaadata. Kõnealused rahastamiskavad vaadatakse läbi iga kvartal, alates programmi teisest läbivaatamisest. Portugali Pank võtab nõuetekohaseid meetmeid, kui panga rahastamiskavast kaldutakse kõrvale.”

6) Lõike 8 punkt e asendatakse järgmisega:

„e) tagab riigi omanduses oleva ettevõtte Caixa Geral de Depositos (CGD) tegevuse tõhusamaks muutmise, suurendades vastavalt vajadusele selle peamiste pangateenuste haru kapitalibaasi. Kapitalibaasi suurendamiseks vajalikud vahendid tulevad grupi seest; viib lõpule panga Banco Português de Negócios (BPN) müügi pärast seda, kui selleks on Euroopa Komisjonilt saadud luba kooskõlas konkurentsi- ja riigiabieeskirjadega.”

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Portugali Vabariigile.

Artikkel 3

Käesolev otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja